

Center of Innovative
Educational and Social Programs
of Transnistria

MINISTERUL EDUCAȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA

CENTRUL EDUCAȚIONAL „PRO DIDACTICA”

CULTURA BUNEI VECINĂȚĂȚI

BAȘTINA MEA

și

LUCRĂM, ÎNVĂȚĂM ȘI NE ODIHNIM ÎMPREUNĂ

Curriculum experimental
la disciplina opțională pentru clasele a II-a și a III-a

Chișinău, 2016

Autori:

Daniela State, învățătoare, grad didactic întâi, Liceul Teoretic „Columna”, or. Chișinău;

Maragarita Aradjioni, doctor în istorie, cercetător coordonator, Institutul de Tehnologii și Conținuturi Inovaționale în Învățământ, Ministerul Educației și Științei din Ucraina;

Alla Nikitcenko, doctor în științe pedagogice, conferențiar universitar, consultant superior, Ministerul Educației al Republicii Moldova;

Viorica Goraș-Postică, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova.

Consultanți:

Elena Tulba, specialist principal, Direcția Generală Educație UTA Găgăuzia

Structura și conținutul curriculumului

Preliminarii.....	4
I. Concepția disciplinei.....	6
II. Scopul și competențele transdisciplinare.....	9
III. Specificul formării de competențe.....	10
IV. Conținuturi curriculare pentru clasa a II-a: BAȘTINA MEA.....	11
V. Conținuturi curriculare pentru clasa a II-a: LUCRĂM, ÎNVĂȚĂM ȘI NE ODIHNIM ÎMPREUNĂ.....	15
VI. Strategii didactice.....	22
VII. Strategii de evaluare.....	28
VIII. Bibliografie.....	30
Anexa 1.....	31

Preliminarii

La momentul de față în sistemul educațional al Republicii Moldova se implementează și se dezvoltă activ abordarea multi- și interculturală.

În anii ce au trecut de la declararea Independenței în țară s-au întreprins multiple acțiuni pentru asigurarea șanselor egale de studii în limba maternă și studierea limbilor minorităților etnice (bulgară, ucraineană, găgăuză etc.), precum și a disciplinei *Istoria, cultura și tradițiile poporului rus, ucrainean, găgăuz și bulgar*.

Aceste cursuri nu numai informează copiii și participă la formarea conștiinței etnice de sine, ci și contribuie la însușirea valorilor general-umane și dezvoltarea spiritualității. În același timp, nu putem ignora faptul că gruparea elevilor după principiul etnic sau religios riscă să creeze condiții pentru segregarea benevolă a copiilor. Merită observat încă un moment. În timp ce contribuim la creșterea conștiinței etnice de sine a copiilor prin intermediul acestor cursuri și îi ajutăm să-și regăsească rădăcinile – moment fără îndoială important în circumstanțele marginalizării anumitor grupuri de populație și crizei de identitate – noi nu-i informăm pe elevi în suficientă măsură despre întreaga paletă de culturi ale etniilor ce locuiesc în Republica Moldova și în regiunile alăturate ca ansamblu. De aceea există pericolul de a educa persoane etnocentrice, intolerante față de alte popoare, limbi, religii, tradiții.

Considerăm, așadar, că misiunea de formare a conștiinței etnice de sine trebuie să le revină, în primul rând, părinților, familiei și societății, în timp ce sarcina prioritară a instituțiilor de învățământ de stat este de a forma identitatea națională, politică, de apartenență la țară, precum și de a educa respectul nu numai față de etnia proprie, ci și față de întreaga diversitate culturală a țării. Anume societatea și statul prin intermediul instituțiilor de învățământ urmează să ajute copilul să acumuleze cunoștințe nu numai despre propria cultură, ci și despre alte culturi care îl înconjoară; să-l învețe să evalueze corect comportamentul altor oameni, să reacționeze adecvat la tradițiile și obiceiurile lor de familie.

Mai multe cauze au motivat implementarea acestei discipline. Principala din ele este necesitatea de a combate xenofobia și augmentarea potențialului de conflict în societatea moldovenească, polietnică prin excelență.

Disciplina de față reprezintă continuarea, extinderea și adaptarea lucrărilor Centrului Informațional de Cercetare „Integrare și Dezvoltare” din Ucraina, pe parcursul a peste 10 ani. La programele originale ale disciplinei au lucrat specialiști din diverse instituții de învățământ superior și de cercetare din Ucraina. Fiecare pas al autorilor s-a bazat pe cercetări extinse și experiență acumulată cu anii. S-a solicitat expertiza unei rețele largi de profesioniști, deciziile luându-se după consultații extinse la numeroase mese rotunde și conferințe naționale și internaționale.

La Conferința Globală a ONU privind preîntâmpinarea conflictelor (Global conference “From Reaction to Prevention: Civil Society Forging Partnerships To Prevent Violent Conflict and Build Peace”) experiența elaborării disciplinei *Cultura bunei vecinătăți* și a altor măsuri complexe pentru mărirea nivelului de toleranță la populația Crimeii a fost calificată de către experții internaționali drept una din cele mai eficiente inițiative de acest gen din țările CSI și a fost recomandată pentru răspândire în alte state.

Experiența de elaborare și predare a disciplinei *Cultura bunei vecinătăți* a fost studiată de către experții CE Pro Didactica la un șir de conferințe internaționale, precum și cu ocazia unor vizite ale pedagogilor din Moldova la seminare și ateliere în Crimeea. La versiunea localizată a disciplinei, adaptată la realitățile Republicii Moldova, lucrează o echipă de experți educaționali și pedagogi experimentați de pe ambele maluri ale Nistrului. Principala sarcină acestei inițiative este

de a uni efortul pedagogilor din întreaga țară pentru a genera un curs ce va contribui la formarea unor cetățeni ai Republicii Moldova în tot sensul cuvântului.

Disciplina *Cultura bunei vecinătăți* este recomandat drept disciplină facultativă în planul de studii al instituțiilor de învățământ preuniversitar, treapta primară, în scopul creării condițiilor pentru autodeterminarea elevilor de vîrstă școlară mică în pluralitatea culturală a etniilor ce populează Republica Moldova.

Curriculumul de față a fost elaborat în baza Constituției Republicii Moldova, a Codului Educației, a Strategiei sectoriale Educația 2020, a legii RM cu privire la drepturile persoanelor aparținînd minorităților naționale și la statutul juridic al organizațiilor lor.

În Curriculum sînt expuse noțiunile conceptuale de bază, conținutul disciplinei, concepția didactică a disciplinei, competențele de bază, transversale și transdisciplinare, subcompetențele, bazele metodologice ale predării-învățării în cadrul disciplinei și recomandări privind evaluarea rezultatelor instruirii.

Curriculumul servește drept bază pentru proiectarea calendaristică modulară și pe lecții a materialului didactic pentru disciplina *Cultura bunei vecinătăți*.

Controlul asupra realizării curriculumului se efectuează de către administrația instituțiilor de învățământ preuniversitar.

Administrarea disciplinei **CULTURA BUNEI VECINĂȚĂȚI. BAȘTINA MEA**

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Clasa	Numărul de unități de conținut	Numărul de ore
Opțională	Socioumane	II	6	32

Administrarea disciplinei **CULTURA BUNEI VECINĂȚĂȚI.** **LUCRĂM, ÎNVĂȚĂM ȘI NE ODIHNIM ÎMPREUNĂ**

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Clasa	Numărul de unități de conținut	Numărul de ore
Opțională	Socioumane	III	7	35

Numărul de ore recomandate pentru studierea fiecărui modul tematic, precum și ordinea prezentării temelor în planul calendaristic pot fi modificate de către profesor, în limitele celor 35 de ore. Timpul de rezervă poate fi utilizat la discreția profesorului pentru mărirea numărului de lecții din anumite module sau pentru adăugarea unor teme noi, importante pentru regiunea sau comunitatea vizată.

Conținuturile sînt prezentate ciclic: un șir de teme din curriculumul pentru clasa I au conexiuni cu temele din programa aceleiași curs pentru instituțiile de învățământ preșcolar.

Disciplina *Cultura bunei vecinătăți* poate fi introdusă începînd cu orice clasă drept curs opțional din contul secțiunii variabile a planurilor de studii. Ea poate fi predată de către învățătorii de clase primare, profesori de gimnaziu și liceu, psihologi școlari, diriginți, cu condiția că aceștia posedă pregătirea corespunzătoare.

Curriculumul reprezintă o continuare a celui pentru clasa I, care a fost pilotat, avînd genericul „Eu, familia mea și vecinii”.

I. Concepția disciplinei

O trăsătură specifică a etapei contemporane de dezvoltare a societății moldovenești este creșterea considerabilă a interesului față de cultura, istoria, tradițiile etniilor ce populează patria noastră, Republica Moldova. Devine tot mai evident faptul că soluționarea numeroaselor probleme din viața țării depinde în mare parte de nivelul de formare a poziției civice la generația tânără și de măsura în care necesitatea de perfecționare spirituală îi este satisfăcută.

Misiunea de formare a conștiinței etnice de sine trebuie să le revină, în primul rând, părinților, familiei și societății, în timp ce sarcina prioritară a instituțiilor de învățământ de stat este de a forma identitatea națională, politică, de apartenență la țară, precum și de a educa respectul nu numai față de etnia proprie, ci și față de întreaga diversitate culturală a țării. Anume societatea și statul prin intermediul instituțiilor de învățământ urmează să ajute copilul să acumuleze cunoștințe nu numai despre propria cultură, ci și despre alte culturi care îl înconjoară; să-l învețe să evalueze corect comportamentul altor oameni, să reacționeze adecvat la tradițiile și obiceiurile lor de familie.

Mesajul disciplinei se axează pe dezvoltarea toleranței, a relațiilor tolerante și a comportamentului tolerant, adică, de bună seamă, formarea unei culturi a bunei vecinătăți.

După conținut, disciplina propusă reprezintă un curs de studiere a ținutului natal – Republica Moldova, conținând informații de natură istorică, natural-geografică, literară și lingvistică despre Republica Moldova și populația ei. În același timp, disciplina în aplicarea sa practică va reflecta specificul regiunii/raionului, comunității, instituției de învățământ unde este predat. Or, orice curs de cunoaștere a unei regiuni presupune cunoașterea de la particular la general depistarea elementelor comune și specifice. Pe de altă parte, este o oportunitate de a releva legitățile dezvoltării în baza exemplului unei regiuni anume.

S-a remarcat că adevărata studiere a ținutului natal nu este posibilă fără dragostea de țară. Aceasta este una din bazele culturii umane, stînd la baza moralității și a atitudinii civice. Disciplina îi învață pe elevi să aibă o atitudine grijulie față de țara noastră, în care la fel de valoroase sînt și urmele trecutului, și monumentele prezentului. Pe măsura aprofundării în conținuturile disciplinei, atitudinea distanțată față de istorie este înlocuită de o înțelegere profundă a faptului că istoria se construiește acum, de către noi înșine, și că modul în care stabilim relații cu cei din jur joacă un rol esențial în evoluția societății noastre.

La orele de *Cultura bunei vecinătăți* pedagogii le prezintă copiilor momente generale și particulare în baza exemplului cîtorva culturi, accentuînd elementele care îi unesc pe oameni, precum și faptul că anume diferențele obiective îi fac pe oameni interesați unii pentru alții; a fi altfel nu trebuie să provoace dușmănie, ci curiozitate și dorința de a înțelege. Este esențial ca lecțiile să fie concepute într-o cheie pașnică, binevoitoare, fără divizarea culturilor în „dominante” și „minore”.

Disciplina *Cultura bunei vecinătăți* oferă posibilitatea unică de a observa obiectul de studiere „în dimensiune naturală”, căci principala trăsătură a sa este familiaritatea și proximitatea. Se poate afirma cu încredere că disciplina corespunde condițiilor și posibilităților oricărei școli din orice localitate a Moldovei. Studiarea lui promovează nu numai dezvoltarea unui interes durabil pentru istoria, viața, problemele Republicii Moldova și ale cetățenilor săi, ci și generează o

orientare spre activitatea constructivă de dezvoltare, îmbunătățire și perfecționare a vieții în țara natală a elevilor, îi ajută să-și aleagă itinerarul de viață, nișa pentru utilizarea forțelor și a talentelor în patrie.

În ziua de azi educația în Republica Moldova se reorientează de la centrarea pe obținerea de informații spre principiul formării de competențe. În această concepție, competențele transdisciplinare, care permit integrarea cunoștințelor, deprinderilor și atitudinilor obținute în cadrul unui curs pentru activitatea eficientă la alte discipline, devin deosebit de importante. O caracteristică importantă a disciplinei *Cultura bunei vecinătăți* este această capacitate integratoare: cu implicarea competențelor formate la orele de istorie, geografie, biologie, limbă și literatură etc., elevului i se formează competențe care, la rândul lor, vor fi aplicabile la alte discipline școlare.

Disciplina denotă un șir de deosebiri principiale de alte discipline școlare, îndeosebi cele tradițional obligatorii:

- *Activitatea didactică nu se limitează la profesor și elev, ci include și părinții, rudele, vecinii elevului;*
- *Învățământ formativ, nu doar informativ;*
- *Utilizarea predominantă a metodelor interactive de instruire (jocuri, dezbateri, proiecte, excursii, cercetări individuale etc.).*

În ziua de azi, când copilul este inundat de un șuvoi de informații, rolul profesorului suferă transformarea dramatică din „re-translator” al cunoștințelor în „pilot în oceanul de informații”, capabil de a determina valoarea și semnificația lor. De aceea, în cadrul disciplinei *Cultura bunei vecinătăți* se monitorizează în mod constant nu doar asimilarea de către elevi a anumitor cunoștințe, ci și atitudinea față de ele.

Implementarea noilor forme și metode de predare-învățare-evaluare, trecerea la didactica interactivă îi conferă profesorului un rol creativ și creator, fără de care nu sînt posibile schimbările în învățământ. Se modifică și atitudinea față de procesul evaluării, care deja nu mai este percepută ca, pur și simplu, măsurarea unor rezultate, ci devine un stimul pentru dezvoltarea cognitivă, morală, emoțională, mentală și intelectuală a elevului. Mai mult decît atît, fiecare profesor are posibilitatea de a crea și implementa (împreună cu elevii și părinții lor) noi sisteme de evaluare a muncii elevilor.

Disciplina *Cultura bunei vecinătăți* poate fi predată de învățătorii claselor primare și de profesorii specializați în discipline diferite. Experiența arată că pedagogii apreciază faptul că pot aplica informațiile și metodele învățate în timpul pregătirii de lecții și la orele „proprii”.

În ultimii ani, a devenit evident faptul că în educație contează nu numai volumul cunoștințelor acumulate și nivelul deprinderilor, dar și atitudinea elevului față de acestea. Toate cunoștințele, deprinderile și abilitățile vizate în disciplina de față poartă un caracter valoric. Modulul Axiologia discută aspectele valorice ale existenței umane. Anume datorită abordării axiologice a cunoștințelor și deprinderilor noi, sîntem capabili să revenim la problemele spiritualității, la eterna întrebare despre sensul vieții umane.

Un loc important în cadrul disciplina îl are modulul Conflictologia. Copiii află ce este conflictul, cum se poate recunoaște o situație de conflict, cum urmează să se comporte în cadrul unui conflict, cum să-l preîntîmpine, cum să ajungă la înțelegere și să-și ajute colegii să negocieze („mediere între semeni”). O importanță deosebită se acordată atelierelor de formare a unei atitudini obiective față de sine și de alții, a unei poziții emoțional-motivaționale pozitive față de sine și cei din jur. Se exersează interacțiunea constructivă și unificarea grupului de elevi, se formează abilități și deprinderi care promovează alegerea conștientă a variantelor tolerante de comportament față de

diversitatea culturală, religioasă și etnică a grupului.

Un loc aparte în cadrul disciplinei îl ocupă elemente de educație de drept. Sperăm că acest curs va încuraja formarea la elevi a unei atitudini respectuoase față de limbile diferite, utilizate în Republica Moldova, precum și grija față de limba maternă, tradiția orală. Deși disciplina nu are scopul de a le preda elevilor limbile vecinilor lor, echipa de autori a elaborat un vocabular succint, care îi va ajuta pe copii să cunoască mai bine elemente din limbile altor etnii din Republica Moldova și eventual să utilizeze în mod activ lexicul de etichetă și cel cotidian. Aceasta îi va încuraja pe copii să învețe limba vecinilor și să manifeste interes pentru propria limbă maternă. În Republica Moldova, unde unele minorități etnice își utilizează tot mai puțin limba, acest moment este deosebit de relevant.

Pe lângă îndeplinirea unor sarcini educaționale, disciplina contribuie la rezolvarea unor probleme de ordin utilitar, care nu sînt însă mai puțin serioase: elevul învață să se comporte frumos și decent în anumite circumstanțe, să reacționeze în mod adecvat la situații nefamiliare și greu de înțeles, să se adapteze rapid la un mediu nou, să caute soluții, să facă alegeri și să răspundă pentru ele. În opinia noastră, implementarea disciplinei *Cultura bunei vecinătăți* în fiecare din zonele multinaționale ale Republicii Moldova va augmenta substanțial eficacitatea lucrului educativ în instituțiile de învățămînt, va îmbunătăți competența socială a copiilor și va reduce riscul apariției situațiilor acute de conflict.

Pe parcursul studierii disciplinei elevilor urmează să li se formeze așa concepte ca: *Republica Moldova este patria me; satul (orașul) meu; familia mea; cultura poporului român și a altor popoare; conexiunea dintre etniile ce populează țara și istoria națională și locală*. Elevilor li se va prezenta concepția asupra lumii, elaborată timp de secole după parametrii principali ai vieții umane, cruciale pentru orice popor și orice epocă: „Omul și relația lui cu natura”, „Omul și familia sa în cultura populară”, „Omul și moștenirea lui cultural-istorică” etc.

Disciplina urmează să le trezească elevilor un interes conștientizat și dragoste față de patrie, plaiul natal, natură, cultura populară, tradiții, istorie națională și valorile culturale ale poporului.

În cadrul disciplinei se va dezvolta gustul estetic al elevilor și li se va educa simțul frumosului în baza unor mostre de creație folclorică a poporului român, ucrainean, rus, găgăuz, bulgar etc. Pe de o parte, este necesar de a demonstra unicitatea și caracterul irepetabil al culturii, a-l învăța pe elev să înțeleagă limbajul artei populare. Anume cu ajutorul lui este cifrată în ritualurile, dansurile, vestimentația, arhitectura populară concepția despre lume a unei etnii. Pe de altă parte, elevul urmează a fi pregătit pentru explorarea continuă a diversității culturale a Republicii Moldova ca parte componentă a procesului cultural-istoric european și mondial.

În calitate de materie literară, se va acorda prioritate speciilor de creație populară orală: basme, proverbe, zicători, cimilituri, ghicitori, strigături etc.

II. Scopul și competențele transdisciplinare

Scopul disciplinei este educarea unor personalități tolerante, social competente, înzestrate cu gândire critică, cetățeni conștienți și patrioți, care își cunosc bine țara și își doresc să-i păstreze și să-i sporească potențialul natural, economic și cultural.

Competențe generale: Competențe sociale și interculturale

Competențe specifice ale disciplinei:

- Comportament responsabil și respectuos față de plaiul natal ca element fundamental al educației patriotice;
- Competențe sociale și responsabilizarea elevilor pentru bunăstarea țării lor, componente necesare ale simțului civic;
- Dialog și negociere pentru rezolvarea disputelor și a chestiunilor de conflict, în conformitate cu principiile democratice și ale culturii păcii;
- Gândirei critică, care contribuie la formarea unei poziții personale și a capacității de a genera noi idei constructive;
- Interacțiune adecvată cu lumea înconjurătoare prin asimilarea unui set de cunoștințe despre țară;
- Implicare în activitățile de protecția a sanctuarelor spirituale, a monumentelor de istorie și cultură.
- Interes durabil pentru istoria, cultura, viața și problemele țării; Atitudini constructive față de dezvoltarea, optimizarea și perfecționarea țării;

Conținuturile disciplinei oferă largi oportunități de trasare a conexiunilor transdisciplinare.

Un avantaj major al acestui curs este faptul că, la momentul de față, acesta este unicul curs ce traversează toate treptele piramidei educaționale, de la grădiniță până la universitate. În esență, el permite convertirea spațiului școlar și extrașcolar într-un mediu unic educațional bine organizat, asigurând formarea deprinderilor de comunicare și cercetare, precum și a abilității de a alege – activități, forme de participare într-un efort comun, acțiuni conștiente într-o situație dată. Introducerea acestei discipline în instituțiile de învățământ va permite completarea unei asemenea lacune semnificative a curriculumului cum este absența unui studiu integrat al interacțiunii factorilor naturali și istorici, a intereselor și nevoilor umane.

III. Specificul formării de competențe:

Specificul demersului dat constă în:

- caracterul integrator, care permite formarea la elevi a unei viziuni de ansamblu asupra trecutului, prezentului și viitorului țării natale; aprofundarea ideilor și cunoștințelor obținute pe pardisciplina studierii disciplinei;
- funcția educativă, care se orientează, mai întâi de toate, spre dezvoltarea la elevi a responsabilității față de țara natală și formarea calităților personale ale tînărului cetățean al Republicii Moldova;
- orientarea elevilor spre oportunitățile de a-și construi viitorul în Republica Moldova;
- direcționarea atenției elevilor spre unele probleme ale Republicii Moldova, care nu sînt elucidate în cadrul altor discipline școlare;
- studierea specificului vocabularului de comunicare în limbile popoarelor care trăiesc în Republica Moldova;
- implicarea familiei, a comunității în calitate de surse de informații și participanți activi la procesul educațional;
- dobîndirea de cunoștințe, abilități și deprinderi privind detectarea situației de conflict, prevenirea ei sau soluționarea într-un mod pașnic;
- posibilitatea de a transforma acest curs într-o disciplină școlară din partea invariabilă, curs special sau opțional, în funcție de disponibilitatea de ore în planul de studii al școlii.

Principiile și specificul organizării procesului de predare-învățare în cadrul disciplinei:

- studierea tuturor zonelor (Nord, Centru, Sud) Republicii Moldova;
- axarea pe formarea de competențe;
- unitatea lucrului în clasă, extracurricular și extrașcolar;
- axarea pe cunoștințele despre lumea înconjurătoare și pămîntul natal, obținute de către elevi în viața de zi cu zi, din mass-media, din familie;
- implicarea maximă a elevilor în activități practice de studiere a ținutului natal prin participarea în viața reală a localității și a școlii lor;
- alocarea a cel puțin o treime din timpul de studiu pentru exerciții practice, lecții inovative și excursii, care sînt menite nu numai pentru facilitarea asimilării de către elevi a minimumului de cunoștințe prevăzute de curriculum, ci pentru obținerea unor experiențe și impresii pragmatice
- utilizarea atelierelor, a formelor și metodelor interactive de predare-învățare, inclusiv în baza abordărilor „de la egal la egal”, „studiu de caz” etc.

IV. Conținuturi curriculare pentru clasa II-a

BAȘTINA MEA

Subcompetențe	Conținutul materiei de studiu	Modalități orientative de organizare a predării-învățării-evaluării
Să cunoască obiectivele și scopurile disciplinei. Să stabilească rolul patriei pentru fiecare om.	Lección introductivă. Scopuri și obiectivele disciplinei <i>Cultura bunei vecinătăți</i> . R.Moldova – țara, în care noi trăim.	Povestește despre baștina ta – Republica Moldova. Ascultarea, lectura și discutarea activităților disciplinei <i>Cultura bunei vecinătăți</i> .
Modulul «Mediul geografic» (5 ore)		
Să stabilească rolul resurselor naturale din regiunea sa și influența lor în domenii de activitate.	Natura din mediul înconjurător. Resursele naturale și rolul lor în domeniul de activitate din mediile umane sau rurale ale țării	Înțelegerea specificului naturii și a resurselor naturale. Examinare hărții, alcătuirea povestirilor în baza celor observate. Formarea respectului pentru mediul înconjurător.
Să recunoască pădurea ca un întreg ecosistem, care necesită o îngrijire specială.	Codrii Moldovei – casă cu multe nivele (ecosistem, plante, animale, sol, izvoare de apă). Pădurea în viața omului.	Examinarea desenelor, diaporitivelor, filme despre Codrii Moldovei. Observarea naturii din localitatea natală, prin intermediul excursiilor în aer liber, la muzeul ținutului natal sau muzeul localității, precum și prin audiții, lecturi și discuții a articolelor și a povestirilor.
Să identifice cele mai populare plante medicinale din comunitate sa. Să cunoască cel puțin 5 nume de plante medicinale ce cresc în comunitate și să le poată recunoaște.	Ce oferă plantele omului. „Farmacia verde” în comunitatea noastră.	Ascultarea, lectura și discutarea povestirilor, articolelor despre plantele medicinale, despre rolul naturii în viața omului, despre legătura strânsă dintre natură și om. Să poată distinge câteva plante medicinale, care cresc prin apropiere.
Să cunoască rolul plantelor de cameră pentru însănătoșirea microclimatului camerei. Să cunoască principalele reguli de îngrijire a plantelor de cameră.	Un colțisor de natură în clasă și acasă. Rolul plantelor de cameră pentru însănătoșirea microclimatului din încăperea. Înverzirea clasei, îngrijirea plantelor de cameră.	Reguli elementare de conduită ecologică, cum să ocrotească natura. Să cunoască cum să îngrijească plantele de cameră. Plantarea plantelor de cameră pentru înverzirea clasei sau școlii.
Modulul «Istoria» (6 ore)		
Să selecteze principalele monumente istorice și culturale din comunitate sa și din mediul apropiat	Memorial – de la cuvântul „memorie”. Principalele monumente istorice și culturale din mediul apropiat.	Excursii pe la monumentele istorice din localitatea sa (sat, comună). Alcătuirea povestirilor despre trecutul și prezentul locurilor natale. Discuții despre monumentele

		istorice. Formarea respectului pentru patrimoniul cultural al Republicii Moldova.
Să-și imagineze R.Moldova ca o intersecție de culturi și să identifice specificul fiecărui popor. Să cunoască 3-5 denumiri de grupuri etice ce au locuit și locuiesc în comunitate.	Prezentarea R.Moldova ca răscruce (sau intersecție) de culturi. Ce etnii locuiau pe teritoriile comunității în trecutul istoric (ca exemplu monumente situate în localitate sau în satele vecine), care locuiesc și astăzi.	Ascultarea, lectura și discutarea povestirilor, a articolelor despre populația pluriethnică a Republicii Moldova Alcătuirea unor povestiri despre vecini, despre relațiile dintre vecini. Enumerarea grupurilor etnice care trăiesc în Republica Moldova.
Să cunoască și povestească despre școala în care au învățat părinții și bunicii.	Unde și cum au învățat copii înainte în R.Moldova. În ce școli au învățat părinții, bunicii.	Ascultarea, lectura și discutarea povestirilor și a articolelor. Alcătuirea povestirilor proprii cu ajutorul părinților, bunicii.
Să recunoască istoria școlii în care învață. Să cunoască originea denumirii străzii pe care se află școala.	Originea denumirii străzii pe care se află școala. Catalogul școlii în care învață elevii și numele celor mai renumiți absolvenți.	Examinarea originii denumirii străzii. Alcătuirea analelor școlii. Alcătuirea povestirilor despre trecutul, prezentul și viitorul școlii în care învață copiii.
Să stabilească rolul și însemnătatea muzeului în viața omului. Să cunoască codul bunelor maniere în muzeu.	Ce este un muzeu? Care sînt tipurile de muzee? Codul bunelor maniere în muzeu.	Excursie la muzeu. Să facă cunoștință cu exponatele muzeului. Înțelegerea importanței participării fiecăruia în sporirea valorii și păstrării patrimoniului muzeului.
Modulul «Cultura tradițională și contemporană» (12 ore)		
Să recunoască o diversitate de construcții, arhitecți și specificul interiorului, arhitectura diverselor culturi. Să cunoască 3-4 arhitecții culturale. Să descrie monumentele, construcții arhitecturale care au fost văzute în timpul excursiei.	Sensul „Arhitecturii”. Cunoștință cu diversitatea construcțiilor arhitecturii, în special arhitectii culturale și clădirile din apropiere. Diversitatea religiilor din R.Moldova prin prisma cunoașterii construcțiilor cultural-arhitecturale.	Familiarizarea cu noțiunea "arhitectură". Să diferențieze clădirile arhitecturale. Enumerarea caracteristicilor acestor construcții arhitecturale. Înțelegerea valorii monumentelor arhitecturale, operelor de artă, create de mâinile unor artiști talentați.
Să cunoască profesia de arhitect și mediul de viață responsabil de necesitățile omului.	Construim orașul viitorului. Facem cunoștință cu profesia de arhitect. Construcția unui mediu de viață confortabil, responsabil de necesitățile omului.	Discutare, lectură și vizualizarea albumelor cu fotografiile diferitor orașe și sate. Alcătuirea unei povestiri cu tematica „Orașul în care aș vrea să trăiesc”.
Să cunoască ce este interiorul unei locuințe și să recunoască legătura dintre mediul ambiant, etnic și religios. Să descrie interiorul camerei sale.	Amenajăm casa. Interior. Specificul interioarelor în diverse construcții arhitecturale. Specificul legăturii dintre mediul ambiant, etnic și religios.	Descrierea decorațiilor din casa ta. Să poată descrie interiorul camerei sale și să propună idei de îmbunătățire a acestuia. Alcătuirea unei povestiri și desenarea interiorului camerei sale cu aspecte etnice. Modelarea (din plastelină) a

		obiectelor de uz casnic.
Să recunoască unele obiceiuri ale etniilor din R.Moldova legate de construcția unei case; tradițiile în ajutorul reciproc al vecinilor ca element de legătură culturală dintre oameni.	Obiceiurile diverselor etnii din R.Moldova, în construcția unei case. Tradițiile în ajutorul reciproc al vecinilor în construcția casei.	Studierea obiceiurilor diferitor etnii în construcția unei case. Identificarea deosebirilor și caracteristicilor comune. Determinarea importanței ajutorului reciproc al vecinilor.
Să recunoască obiceiurile legate de sărbătoarea casei noi.	Inaugurarea casei – sărbătoare de “casă nouă”. Obiceiurile legate de mutarea în casă nouă la diverse etnii.	Alcătuirea unei povestiri despre sărbătorirea mutării în casă nouă sau apartament. Comparația tradițiilor și obiceiurilor diferitor grupuri etnice. Identificarea asemănarilor și deosebirilor.
Să cunoască principalele reguli de ospitalitate și comportament în vizită. Să poată invita în ospetie.	Cum invităm în ospetie și cum ne comportăm în ospetie: etica contemporană, specificul etnilor. Tradițiile de ospitalitate în familia mea.	Alcătuirea povestirilor despre sărbătorile de familie, despre participarea sa în organizarea sărbătorilor. Înscenarea comportamentului în ospetie. Înțelegerea rolului ospitalității în relațiile cu alți oameni și a respectului pentru diferite tradiții.
Să recunoască meșteșugurile, arta decorativă dezvoltată în regiune (sat) și arta ceramică din R.Moldova. Să recunoască diverse tipuri de ceramică. Să poată sculpta din lut (plastilină, aluat) obiecte, ustensile.	Meșteșuguri care au fost dezvoltate în regiune (în sat). Arta ceramică în R. Moldova (cunoștință cu tehnica de lucru, ornamentare, centre meșteșugărești, fabrici). Cunoașterea tipurilor de ceramică.	Lectura și examinarea ilustrațiilor cu diverse tipuri de ceramică. Modelarea din aluat, lut, plastilină etc. a obiectelor de uz casnic.
Să cunoască principalele sărbători naționale și zilele memorabile în R.Moldova. Să povestească cum a petrecut o sărbătoare națională.	Sărbători naționale (Ziua Constituției R.Moldova, Ziua Independenței R.Moldova, Ziua Internațională a Femeii, Ziua Internațională a Solidarității Muncii, Ziua Uniunii Europene, Ziua Păcii, Anul Nou) Zilele memorabile ale R.Moldova.	Ascultarea, lectura istoriei apariției sărbătorilor. Discuții privind pregătirea și celebrarea sărbătorilor naționale și a zilelor memorabile în R.Moldova. Citirea poeziilor despre limba maternă și țara natală. Alcătuirea unei povestiri despre sărbătorirea unui eveniment preferat.
Modulul «Limba vecinului» (4 ore)		
Să-și extindă imaginația despre creativitatea scriitorilor moldoveni, să cunoască câteva povestiri, poezii și povești ale scriitorilor moldoveni din regiunea sa.	Povestiri, poezii și poveștile scriitorilor moldoveni din regiunea noastră.	Citirea poeziilor și poveștilor. Alcătuirea unei proze sau poezii despre orașul/satul natal sau despre Republica Moldova.
Să poată construi un dialog în cel puțin 2 limbi ale vecinilor săi legat de locul de trai și	Învățăm să vorbim limba vecinului „Dicționarul prieteniei”. Dialog cu vecinii	Alcătuirea unui dialog cu vecinul „Casă nouă – sărbătoarea familiei și a vecinilor mei”.

ospitalitate.	“Casă nouă – sărbătoarea familiei și a prietenilor mei”.	Învățarea cuvintelor din „Dicționarul prieteniei” pentru comunicare pozitivă cu vecinii.
Să cunoască citeva zicători, legende, povești, cântece, ghicitori despre R.Moldova, patrie, casă prieteni și vecini	Folclor național (zicători, legende proverbe, povești, cântece) al diverselor etnii despre patrie, vecinii și casă din R. Moldova.	Citirea proverbelor, zicătorilor, ghicitori, legende, povești, cântece ș.a. ale diferitor etnii ale Republicii Moldova despre patrie, casă, vecini. Atitudine respectuoasă față de patrimoniul folclorului național al Republicii Moldova.
Modulul «Axiologia» (2 ore)		
Să înțeleagă necesitatea atitudinii grijulie față de locurile sfinte și monumente din partea societății și a statului. Să cunoască cel puțin 2 locuri sfinte sau 2 monumente din regiune.	Locurile sfinte și monumentele de pe teritoriile regiunii în care trăim. Grija lor din partea societății civile și a statului.	Identificarea „locurilor sfinte” aflate pe teritoriul oeașului/satului. Formarea respectului și atitudinii grijulii din partea societății civile și a statului față de locurile sfinte și monumente, indiferent de originea acestora.
Să recunoască monumentele din locurile natale, care unesc oamenii din diferite naționalități și diverse credințe	Monumentele și locurile sfinte care ne înconjoară.	Discuții cu părinții cu privire la subiectul ce ține de locurile sfinte și monumentele care ne unesc. Înțelegerea importanței valorilor umane în vederea unirii diferitor naționalități.
Modulul «Conflictologia» (4 ore)		
Să cunoască că fiecare om este în sine interesant și deosebit. Să știe că îmbogățirea se petrece prin învățarea culturii, muncii, tradițiile oamenilor ce trăiesc în preajmă.	Fiecare din noi este deosebit, dar avem lucruri comune	Participarea la jocurile colegilor “Cheamă-mă” Vor avea idee despre faptul că îmbogățirea reciprocă are loc prin întrepătrunderea culturilor ale diferitor naționalități
Să cunoască importanța colaborării în diverse tipuri de activități; posibilitățile de prevenire a situațiilor de conflict, primirea și rezolvarea pozitivă; Să recunoască emoțiile sale și să gestioneze cu ele, să tingă spre colaborare interactivă cu colegii; să-și manifeste opinia proprie în aprecierea diverselor situații.	De fiecare dată este ușor să te adresezi? Dificultățile comunicării. Secretele comunicării. Oamenii se ceartă când nu pot să se înțeleagă. Înțelegerea constructivă în colectiv	Participarea la soluționarea pașnică a conflictelor apărute între colegii de clasă și vecinii de curte. Cunoașterea și respectarea regulilor jocurilor preferate. Participarea la jocurile prietenilor, colegilor. Vor fi capabili să-și stăpânească emoțiile în situații de conflict.

V. Conținuturi curriculare pentru clasa III-a

LUCRĂM, ÎNVĂȚĂM ȘI NE ODIHNIM ÎMPREUNĂ

<i>Subcompetențe</i>	<i>Conținutul materiei de studiu</i>	<i>Modalități orientative de organizare a predării-învățării-evaluării</i>
Să cunoască scopul și obiectivele disciplinei „Lucrăm, învățăm și ne odihnim împreună”.	Introducere. Familiarizarea elevilor cu scopul, obiectivele și structura disciplinei <i>Cultura bunei vecinătăți</i> .	Ascultarea, lectura și discutarea activităților disciplinei <i>Cultura bunei vecinătăți</i> .
Modulul «Mediul geografic» (5 ore)		
Să cunoască la nivel elementar caracteristicile climatice ale Republicii Moldova și despre influența poziției geografice, reliefului, râurilor asupra condițiilor climatice ale țării. Să cunoască specificul climei localității lor și să fie capabili să le caracterizeze. Să cunoască caracteristicile peisajului din localitatea natală și caracterizarea lor generală. Să înțeleagă influența peisajului asupra activităților economice ale oamenilor.	Caracteristici ale climei și peisajului Republicii Moldova. Factorii principali care determină clima din Republica Moldova: așezarea geografică, relieful, râurile. Unicitatea zonelor de nord, centru și sud ale Republicii Moldova. Condițiile climatice ale regiunii. Originalitatea peisajului din Republica Moldova (câmpie, păduri, dealuri) și influența acestuia asupra activităților economice ale oamenilor din regiune. Trăsăturile caracteristice ale peisajului din fiecare zonă.	Înțelegerea specificului naturii și a resurselor naturale. Examinare hărți, desene, povestiri din observații. Examinarea hărții (politice) și alcătuirea unei povestiri în baza celor observate. Formarea respectului pentru mediul înconjurător.
Să înțeleagă sensul noțiunii „odihnă activă”. Să cunoască importanța izvoarelor minerale, nămolului terapeutic, băilor de soare pentru sănătatea omului.	Bazine acvatice: (mare, lacuri, râuri, izvoare): oportunități pentru odihnă activă. Aerul vindecă. Trasee turistice. Rolul izvoarelor minerale, nămolului terapeutic, băi de soare pentru sănătatea omului. Călătorie la distanță pe Nistru și Prut, pe traseele turistice ale Orheiului Vechi.	Examinarea desenelor, diapozitivelor, filmelor despre traseele turistice ale Republicii Moldova. Observarea naturii din localitatea natală, prin intermediul excursiilor în aer liber, la muzeul ținutului natal sau muzeul localității, precum și prin audiții, lecturi și discuții a articolelor și a povestirilor.

<p>Să recunoască necesitatea protecției mediului înconjurător al Republicii Moldova. Să cunoască specificul muncii persoanelor de diferite profesii, implicate în protecția naturii și depunerea eforturilor pentru a le ajuta.</p>	<p>Necesitatea protecției mediului înconjurător al Republicii Moldova. Munca oamenilor (pădurari, pompieri, zoologi, botaniști ș.a.). Protecția câmpurilor și pădurilor de la incendii și dăunători. Protecția bazinelor acvatice.</p>	<p>Familiarizarea cu profesiile oamenilor care sînt implicați în studierea și protecția mediului înconjurător prin excursii, expoziții, discuții și prezentări.</p>
<p>Să cunoască regulile de conduită în timpul unei vizite în pădure, stepă, bazin acvatic, și să cunoască specificul Codrilor Moldovei (câmpii, bazine acvatice etc.).</p>	<p>Excursie în Codrii Moldovei sau în pădurea din apropierea localității (câmpii, râuri etc.) Flora localității natale. Reguli elementare de conduită ecologică în timpul excursiei în natură.</p>	<p>Excursie. Flora localității natale. Să cunoască regulilor elementare de conduită ecologică în timpul excursiei în natură.</p>
Modulul «Istoria» (4 ore)		
<p>Să cunoască locul de muncă al părinților, ale rudelor, vecinilor. Să cunoască cele mai importante aspecte din istoria întreprinderii la care lucrează părinții și a domeniului de activitate a acesteia.</p>	<p>Profesiile părinților noștri, ale rudelor, vecinilor noștri. Istoria acestor întreprinderi, organizații, ferme. Excursie la o întreprindere sau la altă organizație.</p>	<p>Excursie la o întreprindere sau altă instituție/organizație. Alcătuirea istorioarelor despre profesiile părinților. Formarea atitudinii respectuoase față de istoria întreprinderilor, fermelor, instituții culturale, instituții de învățămînt etc. ale Republicii Moldova.</p>
<p>Să cunoască denumirile a 5-6 grupuri etnice care locuiesc în Republica Moldova, specificul culturii reprezentanților diferitor grupuri etnice. Să evidențieze trăsăturile comune, precum și unicitatea fiecărei națiuni și culturi. Să recunoască importanța schimburilor culturale și a cooperării între oameni.</p>	<p>Etniile ce populează Republica Moldova. Cele mai numeroase etnii: români/moldoveni, ucraineni, ruși, găgăuzi, bulgari, romi. Reprezentanți ai diferitor naționalități, care locuiesc cu noi în vecinătate. Unicitatea fiecărei națiuni și culturi.</p>	<p>Ascultarea, lectura și discutarea povestirilor, a articolelor despre populația plurietnică a Republicii Moldova. Alcătuirea unor povestiri despre vecini, despre relațiile dintre vecini. Enumerarea grupurilor etnice care trăiesc în Republica Moldova. Ascultarea, lectura și discutarea povestirilor și a articolelor. Alcătuirea povestirilor proprii cu ajutorul părinților, bunicilor.</p>
<p>Să cunoască instituțiile unde au învățat bunicii, părinții. Să prezinte motivul pentru care el (ea) frecventează școala respectivă. Să înțeleagă importanța învățării, a rolului educației în viața omului.</p>	<p>Cum au învățat copiii din trecut în Moldova. Instituții de învățămînt.</p>	<p>Alcătuirea povestirilor despre trecutul, prezentul și viitorul școlii în care învață copiii.</p>

Modulul «Cultura tradițională și contemporană» (13 ore)

<p>Să cunoască ocupațiile principale ale populației Republicii Moldova în trecut, cel puțin 5 ocupații în agricultură și nu mai puțin de 3 meserii ale populației în alte domenii.</p> <p>Să deducă motivul practicării unei sau altei meserii în zona dată.</p>	<p>Ocupațiile tradiționale ale populației Republicii Moldova.</p> <p>Ocupațiile populației de aici în trecut: agricultura (inclusiv cultivarea legumelor, grădinaritul, viticultura, tutunăritul, apicultura, creșterea animalelor (vacă, porci, cai, capre, oi), avicultura etc.</p> <p>Meserii: fierari, tâmplari, olari, dogari, croitori, brutari, țesători, ciobani etc.</p>	<p>Familiarizarea cu noțiunea "meserie".</p> <p>Determinarea tipurilor de meserii.</p> <p>Descrierea diferitor meserii.</p> <p>Aprecierea valorilor operelor create de mâinile meșterilor populari.</p>
<p>Să cunoască o întreprindere agricolă și/sau industrială din sat/oraș sau raion.</p> <p>Să cunoască istoria apariției profesiilor oamenilor care lucrează la întreprinderile date.</p> <p>Să enumere cel puțin 5 profesii răspândite în țară și să aprecieze importanța lor.</p>	<p>Întreprinderile agricole și industriale moderne. Produsele întreprinderilor agricole și industriale. Profesiile oamenilor. Instituții guvernamentale, întreprinderi din sfera serviciilor.</p>	<p>Ascultarea, lectura, examinarea albumelor cu ilustrațiile diferitor profesii. Alcătuirea povestirii „Profesia care îmi place”.</p>
<p>Să cunoască/memoreze urările (felicitările) cu ocazia sărbătorii în limba maternă și în limba maternă a vecinului.</p> <p>Să identifice specificul sărbătorii Crăciunului, Anului Nou și a altor sărbători, care îi unește pe toți locuitorii Republicii Moldova.</p> <p>Să alcătuiască meniul mesei de sărbătoare și să pregătească un cadou cu mâinile proprii.</p>	<p>Evenimente care le sărbătorim împreună. Istoria apariției sărbătorii. Tradițiile familiei tale, legate de sărbătorirea Crăciunului, Anului Nou, 8 Martie etc. Meniul mesei de sărbătoare. Cadouri. Felicitări cu ocazia sărbătorii în limba maternă și în limba maternă a vecinului.</p>	<p>Povestirea despre apariția sărbătorilor. Alcătuirea meniului.</p> <p>Pregătirea cadourilor (inclusiv lucru manual).</p> <p>Aranjarea mesei de sărbătoare.</p>
<p>Să recunoască rostul odihnei, a felului de odihnă ce se consideră util și cum poate fi organizat.</p>	<p>Tradiții de odihnă ale familiilor noastre.</p> <p>De ce oamenii au nevoie de odihnă. Ce fel de odihnă se consideră utilă și cum poate fi organizată.</p> <p>Cum se odihnesc membrii familiei mele.</p>	<p>Studierea tradițiilor de odihnă în diferite familii.</p> <p>Determinarea importanței odihnei pentru sănătatea omului.</p> <p>Alcătuirea unei povestiri despre organizarea odihnei utile.</p>

<p>Să deducă de ce copii trebuie obișnuiți cu munca.</p> <p>Să cunoască cum erau repartizate în trecut responsabilitățile în familie și ce fel de muncă îndeplineau copiii.</p> <p>Să povestească despre responsabilitățile lor în familie.</p> <p>Să dea 2-3 exemple de asistență reciprocă între vecini și să explice cuvintele “toloacă” și “clacă”.</p> <p>Să cunoască modurile în care vecinii se ajutau reciproc în trecut.</p> <p>Să explice necesitatea unirii oamenilor pentru efectuarea unui volum mare de lucru.</p>	<p>Tradiții de cultivare a deprinderilor la copii față de muncă în trecut și prezent. Repartizarea responsabilităților în familie în trecut. De ce să-i obișnuim pe copii cu munca. Ce fel de muncă îndeplineau copiii. Responsabilitățile tale în familie. Ce fel de muncă deja ai învățat să o îndeplinești?</p> <p>Tradiții de asistență reciprocă de vecinătate între diferite grupuri etnice ale Republicii Moldova în construcția casei, strângerea recoltei, prelucrarea produselor alimentare și a materiilor prime. Necesitatea de a aduna oamenii împreună pentru a efectua un volum mare de lucru. Bucuria colectivă privind rezultatele lucrului comun.</p>	<p>Lectura povestirii despre cultivarea deprinderilor la copii față de muncă.</p> <p>Comparația tradițiilor și obiceiurilor diferitor grupuri etnice. Identificarea asemănarilor și deosebirilor.</p> <p>Alcătuirea povestoarelor despre responsabilitățile sale în familie.</p> <p>Alcătuirea povestirilor privind asistența reciprocă la diferite grupuri etnice.</p> <p>Înscenarea unirii oamenilor pentru construirea casei.</p> <p>Înțelegerea rolului lucrului comun pentru efectuarea unor volume de lucru mari.</p> <p>Demonstrarea bunăvoinței în comunicarea cu alte persoane și atitudinea respectuoasă față de diferite tradiții.</p>
<p>Să cunoască jocurile și jucăriile cu care se jucau copii în trecut și să le compare cu cele moderne. Să deducă experiențe pozitive din relatările povestite de părinți, bunici. Să diferențieze jocurile și să le evidențieze pe cele care au ca scop unirea, prietenia și cooperarea.</p>	<p>Jocuri și jucării cu care se jucau copii în trecut în Moldova. Învățăm să ne jucăm în jocurile bunicilor.</p>	<p>Lectura și examinarea ilustrațiilor cu diferite tipuri de jocuri.</p> <p>Jocuri (moderne și cele povestite de părinți, bunici).</p>
<p>Să cunoască 2-3 cărți renumite ale omenirii și 2-3 nume de învățători renumiți.</p> <p>Să cunoască viața marilor învățători și istoria apariției cărților renumite.</p> <p>Să recunoască sărbătorile la care trebuie de venit numai cu invitație. Să identifice vestimentația și cadourile, corespunzătoare evenimentului, specificul comportamentului în timpul sărbătorii/ritualurilor religioase, eticheta la masă.</p> <p>Să alcătuiască corect dialoguri: invitație – răspuns,</p>	<p>Învățători și cărți renumite ale omenirii. Istoria apariției și specificul Bibliei, Coranului etc.</p> <p>Marii proroci și învățători ai omenirii: Isus, Buddha, Confucius, Mohammed și alții.</p> <p>Cunoaște-mă mai bine: invit prietenii la sărbătoarea poporului meu. Ce fel de sărbători sînt.</p> <p>Sărbători cu invitație și sărbători la care se poate veni fără invitație.</p> <p>Formule de invitații și răspunsuri respectuoase. Vestimentație și cadouri, care corespund sărbătorii. Formule de felicitare cu sărbătoarea în limba maternă</p>	<p>Ascultarea și lectura povestirilor despre învățători și cărți renumite. Discutarea specificului Bibliei, Coranului etc.</p> <p>Ascultarea și lectura povestirilor despre diferite tipuri de sărbători. Discuții despre diferite tipuri de sărbători.</p> <p>Înscenarea ritualurilor prin organizarea sărbătorilor (la alegere).</p> <p>Alcătuirea dialogurilor: invitație – răspuns, salutare și felicitare sau condoleanțe – răspuns, iertare – răspuns.</p>

<p>salutare și felicitare sau condoleanțe – răspuns, iertare – răspuns.</p> <p>Să deducă principalele reguli privind alegerea, decorarea și oferirea cadourilor.</p> <p>Să identifice specificul etnic de alegerea a cadoului și florilor, decorarea și oferirea acestora.</p> <p>Să știe să salute, să felicite și să mulțumească în limba maternă și în “limba vecinului”.</p> <p>Să găsească diferite tipuri de cadouri și modalități de confecționare ale acestora.</p> <p>Să confecționeze cadouri cu mâinile proprii la sărbătorile calendaristice.</p>	<p>și în “limba vecinului”.</p> <p>Specificul comportamentului în timpul sărbătorii naționale și de familie, eticheta la masă. Cum este corect să-ți iai rămas bun și să pleci.</p> <p>Învățăm să dăruim cadouri la ziua de naștere: eticheta modern și specificul etnic al acesteia. Cum să alegem cadoul. Cadouri pentru băieți și cadouri pentru fete.</p> <p>Florile. Reguli de decorare și oferire a cadoului. Salutarea și felicitarea cu această ocazie. Cum primesc cadouri și se mulțumește pentru ele.</p> <p>Cum să nu ajungi într-o situație incomodă și cum să ieși frumos din această situație.</p> <p>Confecționăm desinestător cadouri la sărbători.</p> <p>Tipuri de cadouri, care pot fi confecționate manual. Metoda de confecționare a unor cadouri.</p>	<p>Înscenarea salutului și oferirii cadoului și florilor la ziua de naștere.</p> <p>Confecționarea cadoului la 8 Martie.</p> <p>Alcătuirea urărilor pentru sărbătoarea Anului Nou.</p>
---	--	--

Modulul «Limba vecinului» (4 ore)

<p>Să identifice metodele de comunicare non-verbală de transmiterea informației și semnificația lor.</p> <p>Să înțeleagă semnificația unor gesturi și caracteristicile lor etnice.</p> <p>Să înțeleagă muzica și dansul ca modalități de transmitere a sentimentelor, gândurilor și evenimente; să comunice între ei, cu gesturi și priviri, limbajul dansului.</p>	<p>Modalități de transmitere a informațiilor. Gesturi și atitudini - limba mută a unui om. Jocul creativ "discuții prin gesturi și priviri". Dansul ca o reflectare a acțiunilor, sentimentelor și evenimentelor importante omului. Dansul - limba înțeleasă de toți și care ne unește.</p>	<p>Să cunoască semnificațiile privirilor și gesturilor.</p> <p>Discutarea exemplilor de gesturi specifice unor grupuri etnice.</p> <p>Ascultarea și discutarea diverselor opere muzicale, care reflectă: bucuria, tristețea, încântarea etc.</p>
<p>Să recunoască importanța cântecelor în viața omului.</p> <p>Să interpreteze sau să povestească versurile a 2-3 melodii preferate, care pot fi interpretate în timpul muncii sau odihnei.</p>	<p>Cîntecele mele preferate. Cîntece, cu care ne este ușor să lucrăm și odihnim. Cîntece care ne ajută să învățăm. Cîntăm împreună cîntece în limbile vecinilor.</p>	<p>Interpretarea melodiile preferate.</p> <p>Demonstrarea cunoașterii cântecelor în limbile vecinilor lor.</p>

Să redea conținutul/mesajul de bază a 2 cîntece în limbile vecinilor lor.		
Să utilizeze lexicul de etichetă de ospitalitate recomandat în limba maternă și cel puțin în două limbi ale vecinilor.	Lexicul de etichetă de ospitalitate.	Alcătuirea dialogului cu vecinul „Veniți în ospeție”.
Modulul «Axiologia» (3 ore)		
Să deducă sensul prieteniei, dragostei și a importanței lor în viața oamenilor. Să numească și să caracterizeze calitățile pe care ar vrea să le vadă la prietenii lor.	Ce înseamnă prieten, prietenie. Oare pe toți îi putem numi prieteni? Prin ce se deosebesc noțiunile „prieten”, „tovarăș”, „amic”? Ce calități apreciez la omul pe care îl numesc prieten. Rolul prieteniei în viața omului. Discutarea proverbelor: „Împărtășește bucuria cu cineva – aceasta va fi de două mai multă”. „Împărtășește necazul cu prietenul – acesta va fi de două mai puțin.” Ce înseamnă dragostea? De ce oamenii au nevoie de ea.	Definiția noțiunii de <i>prieten, prietenie</i> . Discutarea proverbului: „Împărtășește bucuria cu cineva – aceasta va fi de două mai multă”. „Împărtășește necazul cu prietenul – acesta va fi de două mai mic.”
Să explice noțiunile: <i>cunoștințe, diligență, sîrguință, hărnicie</i> . Să spună 3-4 proverbe sau zicători despre muncă, sîrguință și diligență. Să deducă necesitatea acestor valori în viața omului și să-și expună punctul de vedere. Să recunoască valorile comune ale oamenilor și să numească câteva din ele.	Atitudinea familiei mele față de cunoștințe, diligență, sîrguință și hărnicie. Ce înseamnă cunoștințe, diligență și sîrguință și hărnicie? Sînt ele necesare în viața omului modern? Atitudinea familiei mele și a vecinilor mei față de oamenii învățați, educați și harnici. Folclorul popoarelor din Republica Moldova despre sîrguință și hărnicie. Valorile comune care îi unesc. Valorile comune ale oamenilor și semnificația lor în viața oamenilor. Bunătatea, ajutorul reciproc, grijă, respect, responsabilitatea.	Participarea la discuții despre cum înțelege noțiunile <i>cunoștințe, diligență, sîrguință și hărnicie</i> . Expunerea și comentarea a 3-4 proverbe sau zicători despre muncă, sîrguință și diligență. Discutarea noțiunilor: <i>bunătatea, ajutorul reciproc, grijă, respect, responsabilitatea</i> .
Modulul «Conflictologia» (4 ore)		
Să deducă semnificația noțiunilor <i>prieten, inamic, interacțiune, interacțiune constructivă, interlocutor, aliat</i> .	Prieten și inamic: nu e dușman, ci oponent; nu e oponent, ci aliat. Instruiri: „Dansul mîinilor”, „Împăturirea plapumei”.	Desfășurarea instruirilor: „Dansul mîinilor”, „Împăturirea plapumei”. (2 plapume)

<p>Să întrețină conversația printr-un dialog constructiv.</p> <p>Să recunoască modalitățile de schimbare a atitudinii negative față de interlocutorul cu care nu este de acord.</p>	<p>Interacțiunea constructivă: cum îl transformi pe oponent în aliatul tău.</p> <p>Modul de schimbare a atitudinii negative față de interlocutor, cu care nu ești de acord.</p> <p>Călătorii: „Autobiografia pe epoci”, „Imaginează-te altfel”, „Amintiri din copilărie”.</p>	<p>Participarea la soluționarea pașnică a conflictelor apărute între colegii de clasă și vecinii de curte.</p> <p>Desfășurarea instruirilor/călătoriilor: „Autobiografia pe epoci”, „Imaginează-te altfel”, „Amintiri din copilărie”.</p> <p>Vor fi capabili să-și stăpânească emoțiile în situații de conflict.</p>
---	---	--

VI. Strategii didactice

La baza predării disciplinei Cultura bunei vecinătăți se află un șir de principii general didactice și specifice, care se corelează cu strategiile de instruire:

- *principiul priorității valorilor universale*: toleranță etnică și religioasă, cultura păcii, egalitatea grupurilor lingvistice, etnice și religioase, indiferent de statutul, numărul și durata aflării în Republica Moldova (se recomandă ca menționarea grupurilor etnice, lingvistice sau religioase să se facă în ordine alfabetică);
- *principiul renașterii, conservării și dezvoltării identității etnice și culturale și principiul dialogului culturilor* (aspectele privitoare la cultura tradițională sînt abordate conform principiului tematic);
- *principiul accesibilității*: formele și metodele de lucru cu copiii (volumul materialului istoric și etnografic trebuie să corespundă caracteristicilor perceptuale de vîrstă și psihologice ale elevilor);
- *principiul continuității*: disciplina dată continuă programa destinată copiilor de vîrstă preșcolară medie și mare; ulterior, conținuturile studiate în clasele primare pot fi aprofundate și extinse la etapa gimnazială ș.a.m.d.;
- *principiul vizualizării* (strategia demonstrării materialului didactic);
- *principiul științific* (strategia cercetării experimentale);
- *principiul sistematizării și consecutivității* (strategia algoritmizării);
- *principiul conștientizării* (strategia lucrărilor practice);
- *principiul umanizării procesului educațional și instructiv*;
- *principiul „de la simplu la complex”*;
- *principiul „de la extern la intern”*;
- *principiul „de la reciprocitate la interdependență”*.

Aceste principii se realizează prin intermediul următoarelor forme de activitate:

- alcătuirea dialogurilor;
- compunerea întrebărilor și formularea răspunsurilor;
- elaborarea unei narațiuni cu subiect;
- descrierea/analiza unui tablou;
- înscenarea;
- participarea la conversație;
- soluționarea situației de conflict;
- confecționarea modelelor, a jucăriilor și a machetelor;
- participarea la jocuri, sărbători populare;
- soluționarea ghicitorilor;
- compunerea strigăturilor, cimiliturilor, poezioarelor etc.

Pentru a desfășura o activitate profesionistă cu copiii, însuși învățătorul/profesorul trebuie să însușească conceptul de toleranță. În primul articol al Declarației principiilor toleranței, adoptată de statele-membre ale ONU la 16 noiembrie 1995 la Paris și ratificată de Republica Moldova, explicația termenului se prezintă în următoarea formulare:

1.1. Toleranța este respectul, acceptarea și aprecierea bogăției și a diversității culturilor lumii noastre, a felurilor de expresie și a manierelor de exprimare a calității noastre de ființe umane. Ea este încurajată prin cunoaștere, deschiderea spiritului, comunicare, libertatea gândirii, conștiinței și credinței. Toleranța este armonia în diferențe. Ea nu este doar o obligațiune de ordin etic, ci și o necesitate politică și juridică. Toleranța este o virtute care face ca pacea să fie posibilă și care contribuie la înlocuirea culturii războiului cu cea a păcii.

1.2. Toleranța nu e nici concesie, nici condescendență ori indulgență. Toleranța este, mai ales, o atitudine activă generată de recunoașterea drepturilor universale ale persoanei umane și a libertăților fundamentale ale altora. În nici un caz, toleranța nu poate fi invocată pentru a justifica violarea acestor valori fundamentale. Toleranța trebuie să fie practică de indivizi, grupuri și state.

1.3. Toleranța este responsabilitatea care susține drepturile omului, pluralismul (inclusiv pluralismul cultural), democrația și statul de drept. Ea implică respingerea dogmatismului și a absolutismului și confirmă normele enunțate în instrumentele internaționale cu privire la drepturile omului.

1.4. În conformitate cu respectarea drepturilor omului, a practica toleranța nu înseamnă nici a tolera nedreptatea socială, nici a renunța la propriile convingeri, nici a face concesii în această privință. Ea semnifică acceptarea faptului că ființele umane, care se caracterizează natural prin diversitatea aspectului lor fizic, prin situația lor, felul de exprimare, prin comportamente și prin valorile lor, au dreptul de a trăi în pace și de a fi cele care sînt. Ea semnifică, de asemenea, că nimeni nu trebuie să-și impună propriile opinii altuia.

Conceptul de toleranță etnică cuprinde două dimensiuni:

1. Sistemul de valori, atitudini, stereotipuri de factură democratică, bazate pe recunoașterea principiului de toleranță în relațiile interetnice;
2. Capacitatea umană de a accepta oamenii ca purtători de culturi, conștiințe și tradiții diverse, disponibilitatea psihologică de a interacționa cu reprezentanții altor naționalități în baza toleranței și înțelegerii.

Dimensiunile enunțate pot servi drept bază pentru demersurile educaționale orientate spre formarea la copii a unei conștiințe tolerante. În acest context, Curriculum la disciplina opțională pentru clasa II-a și a III-a Cultura bunei vecinătăți va construi demersurile proiectate pe două direcții principale.

- Prima se referă la familiarizarea copiilor cu valorile moderne ale relațiilor interetnice (componenta intelectuală a competenței în probleme de toleranță etnică și religioasă).
- A doua direcție se axează pe familiarizarea copiilor cu metode și forme concrete de interacțiune tolerantă cu reprezentanții altor naționalități, cu modalități de prevenire și soluționare a situațiilor de conflict (componenta practică a competenței în problema toleranței etnice și religioase).

Manifestarea comportamentului tolerant implică respectarea mai multor principii:

1. Conștientizarea calității de purtător al anumitei culturi și limbi și recunoașterea acestui drept pentru alte persoane

În Declarația Universală a Drepturilor Omului se precizează: „Toate ființele umane se nasc libere și egale în demnitate și în drepturi. Ele sînt înzestrate cu rațiune și conștiință și trebuie să se comporte unele față de altele în spiritul fraternității. Omul poate recunoaște dreptul altuia de a se mîndri cu poporul al cărui exponent este și de a-și exprima în mod deschis apartenența etnică doar conștientizînd apartenența la propriul popor, la propria cultură și limbă. Numai în oglinda altei culturi acesta poate să se pătrundă de propria cultură, să o vadă mai scilipitoare, mai vastă și mai diversă, să se simtă parte a unui întreg, păstrător și continuator al tradițiilor.

2. Lipsa dorinței de a supune pe altcineva

Putem vorbi despre toleranță numai atunci cînd partenerii nu manifestă tendința de a-l supune, de a-l suprima pe celălalt prin putere, prestigiu, bogăție sau prin forța armelor. Prin urmare, toleranța se construiește numai în baza egalității de poziții ale subiecților care interacționează. Aceasta trebuie să includă neapărat respectul pentru demnitatea fiecăruia, dreptul la existență și la păstrarea identității, a cărei manifestare poate fi limitată doar dacă este necesar pentru atingerea rezultatului acțiunilor comune.

3. Studiarea celuilalt

Întrucît toleranța se bazează pe respectul față de demnitatea subiecților care interacționează, partenerii trebuie să se studieze reciproc, pentru a descoperi valori comune, semnificative pentru comunicare. Din păcate, în societatea contemporană, atît maturii, cît și copiii, nu manifestă dorința și, mai ales, disponibilitatea de a studia o persoană, pentru a o accepta ca pe un subiect interesant și deosebit. Or, “cercetarea celuilalt” este o inițiativă care impulsionează interesul și activitatea cognitivă a copiilor, ceea ce favorizează dezvoltarea unor personalități creative. Familiarizarea copiilor cu cultura, tradițiile și modul de 22 Curriculum la disciplina opțională pentru clasa I Cultura bunei vecinătăți viață al reprezentanților altor naționalități va permite transformarea “actului de evaluare a persoanei” în unul de cunoaștere. Acest lucru presupune, la rîndul său, o căutare activă a valorilor care pot sta la baza coabitării oamenilor. Astfel se formează și capacitatea individului de a recunoaște existența și dreptul la viață și a altor puncte de vedere, opinii, percepții, comportamente, dar și a multitudinii de percepții asupra lumii înconjurătoare și de atitudini față de ea. Oamenii pot afla mai multe despre propria lor cultură prin prisma alterității, observînd-o în oglinda celorlalți.

4. Acceptarea celuilalt așa cum este el

Această condiție presupune ca subiecții care interacționează să nu încerce să se schimbe unul pe altul, ci să se perceapă ca un tot întreg.

5. Accentul pe ceea ce ne unește, pe asemănări

Pentru a realiza o interacțiune tolerantă, este important de a stabili lucrurile care îi unesc pe parteneri, dar nu pe cele care îi separă. De aceea, inițial se vor identifica caracteristicile comune și abia apoi atenția va fi fixată asupra caracteristicilor distinctive, într-un context emoțional adecvat, formându-se, astfel, stereotipuri etnice pozitive.

Abordări metodologice generale privind organizarea procesului educațional:

- Se trece treptat de la percepție la idei și generalizări;
- Experiențele relevante se acumulează prin diverse contacte cu obiectele din mediul în care crește și se educă copilul, se reflectează asupra acestor experiențe, integrând impresiile într-o imagine complexă a lumii;
- Copiii sînt familiarizați cu comorile spirituale ale națiunii, pentru a înțelege faptul că lumea este frumoasă în diversitatea sa;
- Componenta etnoculturală (folclor, jocuri populare, arte și meserii, natura) permite crearea fundalului emoțional necesar pentru copil, dezvoltarea curiozității, sporirea motivației pentru învățare;
- Se va stimula activitatea cognitivă, independența, spiritul artistic, familiarizarea cu frumusețea și individualitatea popoarelor;
- Atitudinea prietenoasă față de diferite rase, naționalități și religii se va forma cu luarea în calcul a trei componente: cognitivă, emoțională și comportamentală (volitivă).

Drept *mijloace* ale educației interculturale vor servi comunicarea ghidată pedagogic cu semenii și cu adulții de diferite naționalități, arta populară, jocurile, literatura artistică etc.

Formarea atitudinii tolerante în comunicarea interetnică la copii începe cu crearea unui context emoțional pozitiv vizavi de însăși existența altor popoare, limbi, culturi/mentalități.

Este necesară concentrarea atenției copiilor asupra bogăției culturilor și întrepătrunderii lor, asupra talentelor oamenilor și calităților lor pozitive, asupra idealurilor morale. Cadrele didactice vor facilita dobîndirea de către copii a unor deprinderi etice elementare în relațiile interetnice și formarea la ei a convingerii că oamenii trebuie să trăiască în pace și prietenie.

Familiarizarea cu valorile culturale va începe, în mod firesc, de la valorile naționale ale grupului de copii.

Se recomandă oferirea de informații generale legate de istoria, cultura, obiceiurile și stilul de viață al etniilor din Moldova, cunoștințe de etică, estetică și mediu, perceptibile pentru această categorie de vîrstă.

Este necesară familiarizarea copiilor cu diferite elemente de artă: pictură, muzică și literatură.

Procesul de cunoaștere a culturii oamenilor care locuiesc pe teritoriul Republicii Moldova nu trebuie să se axeze doar pe particularitățile naționale, în detrimentul ideii de unitate a tuturor oamenilor de pe planetă.

Metodologia propusă subliniază două tendințe interdependente, care stau la baza disciplinei:

- implicarea directă și activă a elevului în procesul de învățare și educație;
- perceperea valorilor spirituale, morale și estetice ale popoarelor care locuiesc în Republica Moldova este posibilă doar prin unirea eforturilor tuturor participanților la procesul educațional, ca subiecți egali ai unei activități în comun.

Orele de *Cultura bunei vecinătăți* își au specificul lor și prezintă un set divers de oportunități educaționale.

Pentru a atinge obiectivele formulate pentru această disciplină, cadrul didactic va folosi cele mai eficiente tehnici, metode și mijloace de predare-învățare:

- învățarea bazată pe căutare și descoperire;
- învățarea bazată pe problematizare;
- învățarea individuală și de grup;
- conversații, dialoguri, discuții;
- festivaluri, spectacole, expoziții individuale, colective, de familie.

Învățătorul are libertatea de a alege aceste metode, ținând cont de caracteristicile de vîrstă ale elevilor și specificul instituției de învățămînt.

1. Metode și tehnici de predare-învățare

Tipul competenței	Scopul	Metode și tehnici de predare - învățare
1. Cognitivă (de învățare)	A selecta și a sistematiza informații, a utiliza mijloace lingvistice în vorbire	Exercițiul Conversația Lucrarea practică Revizuirea termenilor-cheie Demonstrarea <i>Știu – Vreau să știu – Am învățat</i> etc
2. De comunicare	A însuși modele de comportament verbal în diverse situații de comunicare	Modelarea Discuția Problematizarea <i>Graficul T</i> Exercițiul Analiza comportamentului Jocul de rol
3. Axiologică (valorică)	A avea o atitudine pozitivă față de valorile naționale și general-umane	Lucrarea practică Compoziția pe temă liberă Demonstrarea Problematizarea
4. Afectivă (emoțional-voluntară)	A evalua independent situația și a se comporta (inclusiv la nivel verbal) adecvat	Discuția Jocul de rol Revizuirea contradicțiilor Compunerea povestirilor (oral)

5. Socială	A comunica cu cei din jur, a-și corela punctul de vedere cu opinia altora	Discuția Conversația Proiectul
6. Sistemică	A-și lărgi vocabularul cu lexicul potrivit circumstanțelor	Modelarea Observația Lucrul individual Lucrarea practică Revizuirea termenilor-cheie Lucrul cu manualul
7. Tehnologică	A studia oportunitățile oferite de diverse resurse și tehnologii informaționale și a le implementa în practica comunicării cotidiene	Demonstrația Descoperirea Raportul creativ Prezentarea

2. Formele de instruire

Printre formele de instruire în cadrul disciplinei se aplică:

- individuală;
- în perechi;
- în echipe;
- frontală.

O importanță deosebită o are **învățarea individuală**, care se organizează sub formă de:

- lucru cu cartea (orice sursă de informație);
- depistare a ideii principale a textului;
- structurare a materialului (planul);
- formulare a atitudinii proprii față de cele citite;
- exersare a abilității de a asculta activ;
- evaluare a nivelului de stăpânire activă a materiei (întrebare – răspuns);
- activitate de cunoaștere (profesorul prezintă informații interesante despre istoria popoarelor și viața personalităților istorice), luându-se în considerare factorul temporal (ascultând un discurs prea lung, elevul își pierde capacitatea de a însuși informația, se „deconectează”);
- temă de casă;
- activitate de reproducere a materiei (îndeplinirea sarcinii în conformitate cu tema și conținutul lecției);
- activitate productivă, creatoare (căutarea de informații în sursele suplimentare; compunerea poveștilor, ghicitorilor etc.).

VII. Strategii de evaluare

Evaluarea constituie o etapă esențială în procesul instructiv-educativ. Fiind o acțiune complexă, aceasta are menirea de a obține informații despre elev, cadru didactic și procesul de învățămînt în ansamblu.

Evaluarea ia act de progresul înregistrat și ajută la determinarea relației dintre rezultatele obținute și metodele utilizate; permite a stabili nivelul de cunoștințe al elevilor, în ce măsură li s-au dezvoltat abilitățile, care este atitudinea lor față de disciplina în cauză.

Datele pe care dorim să le obținem ca urmare a activităților ar trebui să fie organizate astfel încît să putem primi răspunsuri la cîteva întrebări:

- Au fost realizate scopul și obiectivele propuse? În ce măsură?
- Ce grad de succes are lecția în comparație cu lecția precedentă?
- Ce rezultate neașteptate au fost identificate în procesul de realizare a obiectivelor?

Se consideră eficientă evaluarea care:

- indică dacă au fost realizate finalitățile;
- îi facilitează cadrului didactic prognozarea dezvoltării copilului;
- ajută cadrul didactic să adapteze sarcinile destinate elevului după posibilitățile acestuia;
- îi orientează pe elevi spre calea cea mai potrivită de autoafirmare;
- ajută cadrul didactic să își organizeze optimal activitatea.

La evaluarea rezultatelor progresului elevilor se pot utiliza următoarele forme de evaluare:

- observare continuă;
- interogarea orală;
- cercetarea;
- proiectul individual și cel de grup;
- portofoliul;
- autoevaluarea etc.

Realizările școlare supuse evaluării depind în mod direct de nivelul competențelor care li se formează elevilor.

Tipul competenței	Evaluarea
1. Cognitivă (de învățare)	Evaluarea abilităților de învățare: <ul style="list-style-type: none"> – înțelegerea informației; – aplicarea cunoștințelor obținute prin acțiuni orientate de model; – sarcini creative orale și scrise; – evaluarea activităților de studiu.

2. De comunicare	Evaluarea abilităților de comunicare: – ascultarea (perceperea informației despre subiectele de discuție); – vorbirea (abilitatea de a-și exprima clar părerea); – lectura (abilitatea de a citi pentru obținerea informației și lărgirea orizontului necesar comunicării).
3. Axiologică (valorică)	Evaluarea atitudinilor valorice față de sine și lume, formate în cursul activității de comunicare și de vorbire drept: – conduită etică; – adevăr științific, care este prezentat și studiat; – model estetic, care exprimă impactul asupra simțurilor.
4. Afectivă (emoționalvoluntară)	Evaluarea sferei emoțional-volitivă a elevilor: – nivelul de percepere a informației – înțelegerea comportamentului personajelor prezentate în literatura artistică; – nivelul de comportament în situații de vorbire– evaluarea acțiunilor pe baza unor modele de comportament prezentate în operele literare; – nivelul convingerilor – capacitatea de a-și argumenta gândurile și acțiunile în diferite situații de comunicare; – nivelul trăirilor – capacitatea de a-și descrie propriile emoții provocate de lectură.
5. Socială	Evaluarea competențelor sociale: – comunicarea practică: emiterea mesajului, receptarea mesajului, impactul asupra ascultătorului, contactul, regularea propriei activități în funcție de mersul comunicării etc.; – lucrul în pereche sau în echipă.
6. Sistemică	Evaluarea sumativă a cunoștințelor și abilităților, după modulul de instruire.
7. Tehnologică	Evaluarea competențelor tehnologice de a: – obține informații despre subiect din diverse surse; – prezenta informația cu utilizarea diverselor mijloace tehnice – de exemplu, calculatorul; – demonstra cunoștințe în timpul instruirii asistate de calculator.

Atestarea intermediară la disciplina *Cultura bunei vecinătăți* se realizează la discreția învățătorului, în funcție de posibilitățile organizatorice și planul calendaristic. Formele de evaluare intermediară și sumativă se selectează cu participarea activă a elevilor și pot fi individualizate. Realizările la această disciplină se pot estima după sistemul *admis/respins*, pornind de la cerințele față de nivelul de pregătire a elevilor, descris în curriculum.

VII. Bibliografie

1. Achiri I., Cara A. Proiectarea didactică. Orientări metodologice, Chișinău, 2004.
2. Cristea S. Dicționar de pedagogie, Chișinău - București, 2000.
3. Guțu V. Cadrul de referință al Curriculumului Național, Ch.: Știința, 2007.
4. Гуцу В. Развитие и внедрение куррикулума в гимназическое образование:
5. Габриелян О. А. Учебно-методические материалы по культуре мира : спецкурс / Габриелян О. А., Араджиони М. А., Гукасян Е. Н. – Симферополь : Центр этносоциальных исследований, 2002. – 106 с.
6. Детские подвижные игры народов СССР : пособие для воспитателей детского сада / [сост. А. В. Кенеман ; под ред. Т. И. Осокиной]. – Москва : Просвещение, 1988. – 239 с. : ил.
7. Детские частушки, шутки, прибаутки. Популярное пособие для родителей и педагогов. Сост. Т.И.Бахметьева, Г.Т.Соколова.-Ярославль, 2000 г.
8. Карпова Е.В. Дидактические игры в начальный период обучения. Ярославль, 1997г.
9. Концептуальные положения / Перев. с рум. В. Костецкий, Ch.:Litera,2000.
10. Интерактивное преподавание, сосредоточенное на ученике:Ghid metodologic pentru formarea cadrelor didactice din învățământul preuniversitar/ T. Cartaleanu, A. Ghicov. Proiectul «Educația de calitate în mediul rural în Moldova», Ch.: Î.E.P. Știința,2007.
11. Метод проектов в начальной школе. Волгоград, 2012 г.
12. Непрерывное оценивание в классе: Ghid metodologic pentru formarea cadrelor didactice din învățământul preuniversitar /O. Cosovan, A. Ghicov, Proiectul «Educația de calitate în mediul rural în Moldova », Ch.: Î.E.P. Știința, 2007г.
13. Основы национального куррикулума / V. Guțu, trad. din lb. rom. M. Oseredciuc, Proiectul «Educația de calitate în mediul rural în Moldova», Ch.: Î.E.P. Știința, 2007г.
14. Кримська коліска / [за ред. М. А. Араджионі]. – К. : Голов. спеціаліз. ред. літ. мовами нац. меншин України; Сімферополь : Центр етносоц. дослідж., 2002. – 200 с. : іл. – Болг., вірм., грец., нім., кримськотатар., рос., укр.
15. Проектирование базового куррикулума / А. Кришан, В. Гуцу, Чимишлия, 1998.
16. Сборник загадок. Составитель М.Т.Карпенко. –М.,1998 г.
17. Формирование межэтнической и межконфессиональной толерантности в Крыму : мониторинг существующей системы обучения и воспитания, реко- мендации по развитию межкультурного образования и этнического просвеще- ния населения. – Симферополь, 2003. – 272 с

ANEXA 1

GLOSAR

Atitudinea valorică a copilului față de lume – ansamblul ideilor și relațiilor selective, rezultate din conștientizarea realității sociale și a legăturilor dintre oameni.

Comunicarea – interacțiunea copilului cu oamenii care îl înconjoară, precum și cu colegii pentru schimbul de informații cognitive și emoționale, cunoștințe, aptitudini și abilități.

Ecologie – știință privind interacțiunea plantelor, animalelor și oamenilor cu mediul înconjurător.

Educația interculturală – educația cetățenilor de diferite naționalități ale țării în vederea asigurării lor și a culturilor lor de oportunități egale, educația înțelegerii culturale reciproce, realizarea a principiilor de toleranță în relațiile dintre membrii diferitelor grupuri etnice și religioase.

Etică – învățarea despre valorile morale, moralitate. Un set de reguli de comportament, moralitate a unui grup social, profesii

Etichetă – totalitate a normelor de conduită în societate.

Etnic – privind apartenența la un popor, la cultura acestuia.

Etnologie – știința care studiază cultura și viața popoarelor.

Experiența socială a copilului – totalitatea cunoștințelor, abilităților, deprinderilor și atitudinilor ce favorizează interacțiunea cu realitatea social, sistemul de relații față de ea.

Familie – grup de neamuri care locuiesc împreună (soț, soție, părinți cu copii).

Faună – totalitatea speciilor de animale.

Flora – 1. Totalitatea plantelor care cresc într-o anumită regiune. 2. Zeița romană a florilor, primăverii, tinerețe.

Internaționalism – solidaritate, respect reciproc, cooperare între popoare.

Genealogie – ordine cronologică a ascendenței membrilor unui neam, stabilirea originii și a gradului de rudenie.

Landșaft – porțiune a unui teren cu formă de relief (câmpii, dealuri, munți), apă și vegetație. (În artă - peisaj.)

Meserie – activitate profesională – îndeletnicire bazată pe o muncă manuală, artizanală

Monument al naturii – obiect rar și prețios din punct de vedere științific sau estetic: pădure de munte, cascadă, rîu, peșteră, sfîncă etc.

Naționalitate – care aparține unei națiuni sau a unui popor (grup etnic).

Națiune – comunitate de neamuri, triburi, popoare care au teritoriu și viață economic

comună, limbă și cultură comună.

Neam – totalitatea persoanelor înrudite prin sânge sau prin alianță; numărul de generații, derivat dintr-un strămoș comun.

Obicei – o regulă comună, norme stabilite tradițional de comportare socială, păstrate de multe generații.

Patriotism – dragostea față de patrie.

Popor – comunitate de oameni care locuiesc pe același teritoriu, vorbesc aceeași limbă și au aceeași credință, tradiții, obiceiuri, ritualuri. 2. Populația țării.

Realitatea socială – realitate, concept la bazat pe oameni ca ființe sociale, viața acestora, activitatea și relațiile.

Relicvă – obiect păstrat ca o amintire scumpă din trecut, fiind un obiect de admirație, de atitudine respectuoasă.

Rezervație naturală – teritoriu, în care întregul cadru natural este protejat în întregime sau anumite specii de plante sau de animale. Teren de pământ sau de apă, unde există obiecte de valoare științifică sau culturală (peisaje rare, formațiuni geologice, specii de plante sau de animale).

Ritual – set de reguli tradiționale, care au un conținut religios ce se referă la sărbătorile calendaristice, religioase și familiale

Socializare – dezvoltarea personalității a unui individ în proces de integrare social, care are loc pe tot parcursul vieții omului.

Spiritualitate – nivel de dezvoltare și de autoreglare a identității, în care principalele repere în propria viață sînt valorile comune ale oamenilor.

Toleranță etnică – sistem de valori și idei care se bazează pe acceptarea toleranței în cadrul relațiilor interetnice; capacitatea omului de a accepta persoanele de altă cultură, conștiință și tradiții, pregătirea psihologică de a interacționa cu ele în bază de toleranță și înțelegere.

Umanism – omenie, dragoste față de oameni, respect față de individualitatea acestora, atitudine de înțelegere față de nevoile și sentimentele lor.